

Innledning

De folkevalgtes fremste oppgave er å sette mål for kvaliteten på det kommunale tjenestetilbudet, finne ut hvilke tjenester kommunen skal bruke ressursene sine på, og sørge for finansiering av det kommunale tjenestetilbudet slik at kvaliteten er i samsvar med målene. Venstre legger frem et budsjettforslag med dette utgangspunktet.

Når man følger den offentlige debatt mellom partiene og innbyggerne i Eidsvoll i vanlige og sosiale medier kan man få inntrykk av at ja eller nei til eiendomsskatt er det viktigste spørsmålet i Eidsvoll. Dersom man mener dette har man et annet utgangspunkt for sin deltagelse i politisk arbeid enn Venstre.

Eiendomsskatt er et virkemiddel, og nødvendigheten av å bruke dette må vurderes opp mot hensikten og alternativene.

Venstre har siden høsten 2012 laget eget forslag til budsjett og handlingsplan. I perioden fra 2012 og fremover har spørsmålet om eiendomsskatt kommet opp flere ganger. Venstre har ved alle budsjettbehandlinger kommet til at kommunen har hatt tilstrekkelig inntekt for å opprettholde det tjenestetilbudet som har vært nødvendig for å nå kommunens mål uten bruk av eiendomsskatt.

Ved årets behandling av budsjett og handlingsplan for 2018 til 2021 er utfordringene endret som følge av at administrasjonens beregnede inntektsutvikling for periodens første år er vesentlig svakere enn tidligere. Det er pekt på endringer i demograf som en viktig årsak til dette og Eidsvoll kommune er en av de kommunene i Akershus som får den svakeste utviklingen av inntekten for 2018.

Som følge av den svekkede inntektsveksten og en ytterligere økt investering har Rådmannen i sitt forslag til budsjett og handlingsplan lagt inn eiendomsskatt ett år tidligere enn det som var lagt opp til i vedtak om budsjett og handlingsplan for 2017 til 2020. I tillegg til dette er det lagt opp til at satsen for eiendomsskatten i Eidsvoll skal føres opp til maksimal sats 7 promille i handlingsplanens siste år 2021.

Dette innebærer en inntekt til kommunen på henholdsvis 30, 60, 90 og 105 millioner kroner for årene 2018 til 2021. Dette er en inntekt som politikerne må finne inndekning for dersom det skal kunne vedtas budsjett og handlingsplan uten eiendomsskatt.

Det kan diskuteres hvor realistiske de forskjellige budsjettforslagene for langtidsplanperioden er. Kommunens økonomiske situasjon er utfordrende. Alle partier må stille seg spørsmålet om hvilke utsikter som finnes til å bedre Eidsvolls økonomiske situasjon i langtidsplanperioden. På inntektssiden er det få utsikter til at overføringene fra staten vil øke vesentlig. Skulle veksttilskuddet øke måtte befolkningsveksten i kommunen endre seg dramatisk i årene fremover, noe det er vanskelig å spå om. I så fall vil dette også medføre økede utgifter. Kommunens oppgaver blir neppe færre eller billigere, dermed er det ikke så stort håp om å redusere utgiftene. Det betyr at de folkevalgte må lete etter måter å effektivisere driften på, eller ta den store debatten om hvilke oppgaver kommunen skal på ta seg å løse, som ikke allerede er lovpålagte. En siste mulighet er å kutte i tjenestetilbudet på

selv lovpålagte oppgaver. Konklusjonen av denne virkelighetsbeskrivelsen er åpenbar; enten må Eidsvoll klare å effektivisere driften vesentlig, eller gjennomføre dramatiske og smertefulle kutt i tjenestetilbudet. Hvis Eidsvoll kommune ikke lykkes med en slik effektivisering er det Venstres oppfatning at eiendomsskatt vil måtte bli innført i løpet av planperioden fram til 2021.

Inntekter og handlingsrom:

Kommunens inntekter kommer grovt sett i form av statlige overføringer (rammetilskudd), kommunal inntektsskatt, og brukerbetaling. Disse kan man i liten grad påvirke, på kort sikt. Unntaket er eiendomsskatt.

I tillegg kan kommunen motta et statlig veksttilskudd. Dette gis til kommuner som har en befolkningsvekst i snitt siste tre år på over 1,4 prosent. Eidsvoll kommune vil motta ca. 15 millioner kroner i 2018. I rådmannens forslag til budsjett- og handlingsplan er det lagt inn at Eidsvoll vil motta tilsvarende veksttilskudd for alle årene i handlingsplanperioden.

Fra Venstre begynte å legge frem eget budsjettforslag (for 2013) har vi lagt inn veksttilskudd for alle årene i handlingsplanperioden. De andre partiene har kommet med sterk kritikk av Venstre for dette. Nå har disse endret holdning totalt, idet både rådmannen og alle partiene har tatt i bruk dette virkemiddelet i sine budsjettforslag.

Et problem med budsjettforslaget til rådmannen er at til tross for at man legger inn veksttilskudd så legger man ikke inn økte inntekter og utgifter som følge av befolkningsveksten. Også på dette området har partiene endret holdning, ved at de nå legger inn økt inntekt som følge av befolkningsveksten.

Eidsvoll kommune har oppsparte midler, som utgjør ca. 18 prosent av det årlige driftsbudsjettet. Fra statlig side er det anbefalt å ha minst 5 prosent. Dette gir kommunen gode muligheter til å bruke penger på omstilling, som senere kan bidra til billigere og mer rasjonell drift.

Behovet for investeringer:

Kommunal Rapport har kåret Eidsvoll til den kommunen i landet som har de beste økonomiske utsiktene, basert på fire faktorer; billig drift, stor befolkningsvekst, lav gjeld og store kommunale fond. Imidlertid glemmer man to faktorer i denne kåringen; det ene er behovet for investeringer som følge av befolkningsvekst, og det andre er et oppsamlet vedlikeholdsetterslep. Kåringen i Kommunal Rapport har derfor begrenset verdi.

Blant store investeringsprosjekter kan nevnes: Vilberg ungdomsskole er under totalrenovering og utbygging, Råholt barneskole skal renoveres og utbygges til fire paralleller, og utvidelse av Vilberg helsetun. Behovet for en ny barneskole til erstatning for Vilberg er veldokumentert, men usikkerheten rundt prosjektet er stor, først og fremst skapt av flertallet i kommunestyret (Ap, Høyre og FrP).

I tillegg er det et enormt behov for opprustning av infrastruktur på vann og kloakk. Dette gjelder ledningsnett og vannbehandlingsanlegg. Dette kan medføre økte kommunale avgifter. Grunnen er at dette er et såkalt selvkostområdet; det vil si at brukerne av tjenesten må betale det det koster å bruke den.

Feiring skole bør opprettholdes:

Feiring skole har hatt svakt økende elevtall over flere år, og har nå 124 elever. Å legge ned skolen vil medføre utfordringer ved transport av elever til Langset og Vilberg. Det vil også skape utfordringer for muligheter til å tiltrekke seg nye arbeidsplasser, i forbindelse med at Feiringklinikken er nedlagt. Nedleggelse av Feiring skole vil også skape utfordringer for utviklingen av Minnesund/Langset-området. Langset skole har i dag ca. 170 elever, og vil ved nedleggelse av Feiring skole få ca. 250 elever. Skolen er bygget for 280 elever. Dersom Eidsvoll lykkes i å utnytte boligreserven i Langsetåsen (ca. 300 tomter) vil det ikke være tilstrekkelig kapasitet på Langset skole. Å legge ned Feiring skole fremstår derfor som et kortsiktig tiltak, som vil ha negative konsekvenser for hele den nordlige delen av kommunen.

Klassedeling eller flytende skolegrenser:

Elevtallet i Eidsvoll antas å vokse betydelig i årene fremover. I rådmannens budsjettforslag fremkommer det en antagelse om behov for klassedeling til en kostnad av 21 millioner (14 klasser) frem til 2021. Dersom man ved bruk av flytende skolegrenser kan hindre en klassedeling i ett år vil kommunen spare 1,5 mill. kr. Venstre ser i dette et betydelig potensial, da det er mange skoler med små avstander seg imellom særlig sør i kommunen. Dette fremstår også som et langt mindre dramatisk tiltak for de berørte enn nedleggelse av skolen i Feiring. Venstre vil derfor bruke flytende skolegrenser som et tiltak for å begrense kostnadsveksten, og opprettholde Feiring skole.

Økte sosialhjelpssatser:

Venstre ønsker i utgangspunktet at Eidsvoll følger statens anbefalte satser for sosialhjelp. Ved kommunestyrets vedtak om budsjett og handlingsplan for periode 2017 til 2020 ble det vedtatt at satsene ikke økes i 2017. Ved å ikke innføre eiendomsskatt skjermes boligeierne i Eidsvoll. Dersom man i samme budsjett skal gå inn for en underregulering av sosialhjelpssatsene vil kommunens aller svakeste være med å betale prisen for at boligeierne skal slippe eiendomsskatt. Rådmannen har foreslått å øke satsene lik kommunal deflator 2,6 prosent fra 2018. Dette innebærer fortsatt en underregulering, men vurderes akseptabelt av Venstre i den utfordrende økonomiske situasjonen kommunen er i. Målet må være å gjøre færre innbyggere avhengige av sosialhjelp, ikke å gjøre mottagerne av sosialhjelp enda dårligere stilt. I rådmannens budsjettforslag er det flere gode tiltak for å bidra til at færre får behov for sosialhjelp.

Prosjekt for å forebygge sykefravær:

Eidsvoll kommune har et svært høyt sykefravær, som er kostbart for kommunen. For å opprettholde kvaliteten i tjenestene og redusere kommunens utgifter til bruk av vikarer må sykefraværet reduseres. Venstre mener vil være riktig å igangsette et prosjekt med sikte på å finne årsaker til og å redusere sykefraværet.

Prosjekt for tidlig innsats i skolen/spesialrådgiver:

Eidsvoll har en forholdsvis stor bruk av spesialundervisning i skolen og den kommer ofte for sent i skoleløpet. Dersom en ved ekstra innsats tidlig kan bidra til at flere unngår behovet for spesialundervisning og at flere oppnår et mestringsnivå som gjør at de senere ikke faller ut av videregående skole. Dette kan bidra til lavere utgifter i skolen og mindre sosiale utfordringer knyttet til kommunens lave utdanningsnivå.

Folkevalgtes arbeidsvilkår:

I en utfordrende økonomisk situasjon for Eidsvoll bør alle bidra, også de folkevalgte. Venstre går inn for å opprettholde strukturen med tre hovedutvalg. Dette for å bidra til at flere innbyggere får muligheten til å være aktive utøvere av folkevalgte verv, samt innsikt i hvordan det folkevalgte arbeidet drives. Det er viktig at beslutningstagerne har et så bredt grunnlag som mulig blant innbyggerne. Venstre mener at det er et bedre virkemiddel at flere deler på belastningene, ved at godtgjørelser til varaordførere, kommunestyrerepresentanter og utvalgsmedlemmer reduseres.

Solceller på kommunens bygg:

Byggekomiteen har nylig vedtatt at det skal bygges solceller på den rehabiliterte og utvidede Vilberg ungdomsskole. Det framkommer av saksframlegget at det aktuelle anlegget koster noe over 1,6 millioner kroner. Innsparingen ved redusert behov for strøm er de første årene ikke tilstrekkelig til å dekke lånekostnadene og vil ikke gi overskudd innen for handlingsplanperioden, men det framstår som overveiende sannsynlig at det senere vil gi en større inntekt enn utgiften. Venstre har derfor lagt inn kostnader ved lån og inntekt som følge av slike anlegg også ved Råholt barneskole og Vilberg barneskole i forbindelse med byggingen av disse skolene.

Mer miljøvennlig kommunal bilpark:

Ved minst to anledninger har drift av kommunens bilpark vært tatt opp som tema i kommunestyret. Venstre er kjent med at flere kommuner har foretatt et skifte fra fossilt brennstoff til strøm. På denne måten har man både redusert klimautslipp og samtidig kommunens kostnader ved driften av bilparken. Venstre vil gå inn for å skifte ut kommunale biler drevet på diesel med elbiler. Som foreløpig tiltak ønsker Eidsvoll Venstre å sette av 3 millioner kroner til nødvendig infrastruktur i form av ladepunkter og carport til kommunens biler i hjemmetjenesten.

Udisponerte midler:

Rådmannen har foreslått at det settes av en reserve for uforutsatte hendelser. Beløpet er i Rådmannens grunnlagsdokument satt til 16 millioner kroner, noe som svarer til ca. 1 prosent av budsjettets inntektsside. Venstre mener som tidligere at det er mer ryddig at å fremstille dette som en del av driftsresultatet og at dersom midlene må benyttes er det en svekkelse av det budsjetterte resultatet og en budsjettoverskridelse der midlene i tilfelle blir benyttet.

Eiendomsskatt:

I Rådmannens grunnlagsdokument er det lagt opp til eiendomsskatt fra 2018 på 2 promille økende til 7 promille i 2021. Rådmannen har begrunnet innføring av eiendomsskatt fra 2018 og vedtak om dette før 1. januar 2018 med at det vil kunne bli nye regler for eiendomsskatten fra 2018. Som en del av budsjettforliket i Stortinget mellom Høyre, Frp, Venstre og Krf ble det enighet om nye regler for eiendomsskatt. Disse innebærer endringer både for de som har innført eiendomsskatt fra 2018 og de som innfører den etter dette. Ved innføring med to promille i 2018 vil satsen maksimalt kunne økes med en promille pr år fra til maksimal sats 5 promille. Dersom en innfører eiendomsskatt etter 2018 vil en måtte starte på 1 promille og kun øke med en promille pr. år. Dersom Eidsvoll innfører eiendomsskatt fra 2018 vil maksimal sats for eiendomsskatten være lavere enn den Rådmannen legger opp til i sitt grunnlagsdokument for alle år fra 2019. AP og SP har foreslått innføring av eiendomsskatt med 2 promille fra 2019 økende til 6 promille i 2021. Dersom dette forslaget får flertall vil kommunen ha et vedtak om eiendomsskatt som heller ikke er i henhold til de nye reglene. Konsekvensen vil da være at inntekten i budsjettet i form av eiendomsskatt er hele 45 millioner for høyt i 2021.

Promille eiendomsskatt	2018	2019	2020	2021
1 Rådmannens forslag	2	4	6	7
2 Forslag AP og SP		2	4	6
3 Budsjettforlik 2019		1	2	3
4 Budsjettforlik 2018	2	3	4	5

Effektivisering:

Regjeringen har de fire siste årene lagt opp til en generell effektivisering av statlig sektor med 0,5 prosent pr. år. Gjennom budsjettforliket på Stortinget i høst er dette kravet økt ytterligere til 0,7 prosent for 2018. I statens vurdering av overføringene til kommunene er det pekt på en lignende mulighet for effektivisering i kommunene. I Venstres forslag til budsjett og handlingsplan er det lagt opp til flere satsinger både knyttet til skole, omsorg og sykefravær som bør kunne bidra til en effektivisering av Eidsvoll kommune. Videre er det et politisk flertall for å nedsette en finanskomite som skal se på muligheter for blant annet effektivisering. Eidsvoll Venstre har derfor lagt inn en effektivisering på 0,7 prosent.

Driftsbudsjett og handlingsplan 2018-2021

Endringsforslag fra Venstre til Rådmannens grunnlagsdokument

Endringene er oppgitt i hele 1000 kroner sammenlignet med grunnlagsdokumentet

Drift:	2018	2019	2020	2021
Politisk styring møtegodtgjørelse	-500	-500	-500	-500
Varaordfører	-276	-276	-276	-276
Ikke ansette personalrådgiver		-800	-800	-800
Prosjektstilling sykefravær	400	800	400	
Prosjektstilling omsorg	400	800	400	
Barnehage ikke øke rådgiver stilling			-139	-139
Prosjekt tidlig innsats skole	400	800	400	
Legge ned innføringsklasse	-1500	-1500	-1500	-1500
Nullstille rådgiver				-800
Klassedeling skole	1250	9000	13500	18000
Redusert økning pris SFO	800	800	800	800
Ikke ansette psykolog		-900	-900	-900
Redusert økning helsesøster	-271	-723	-723	-723
Elbil		-250	-500	-500
Innføre hverdags rehabilitering 2018	550	1100	1100	
Hjemmebaserte tjenester		1500	3000	4500
To 2-sengsrom	-1750	-1750	-1750	-1750
Avvikle servicemedarbeider Gladbakk	-450	-450	-450	-450
Avvikle fagarbeider Solsiden	-500	-500	-500	-500
Redusert flyktningetjeneste		-1000	-1000	-1000
Økte sosialutgifter økt befolkning		500	1000	1000
Betaling for bruk av kommunale bygg	-100	-100	-100	-100
Ikke nytt bibliotek for sørbygda				-547
Redusert parkvesen				
	-1000	-1000	-1000	-1000
Søndre samfunn avvikle drift		-750	-750	-750
Redusert vedlikeholdsbudsjett	-3700	-3700	-3700	-3700
Nullstille tilleggsbevilgningen	-16000	-16000	-16000	-16000
Eiendomsskatt	30000	60000	90000	105000
Økt inntekt skatt/ramme befolkningsvekst		-17962	-17962	-17962

Økt inntekt skatt/ramme befolkningsvekst			-17972	-17972
Økt inntekt skatt/ramme befolkningsvekst				-17978
Effektivisering 0,7 prosent	-11200	-11200	-11200	
Effektivisering 0,7 prosent			-11200	-11200
Effektivisering 0,7 prosent				-11200
Solceller Råholt skole			-61	-63
Solceller Vilberg barneskole				-63
Ikke Søndre samfunn tapt leie	795	795	795	795
Tapt leie omsorgsbolig Feiring	-900	-900	-900	-900
Omsorgsboliger Feiring nullstilt drift	795	795	795	795
Konsekvens endret låneopptak 2019	-850	-850	-850	-850
Konsekvens endret låneopptak 2020			-3362	-3362
Konsekvens endret låneopptak 2021				223
Endrede renter	-510	-2077	-1942	
Endret resultat netto drift	7753	15269	16018	4486
Netto drift Grunnlagsdokument	-6170	-6883	-18239	-9258
Netto drift Venstre sitt forslag	1583	8386	-2221	-4772
Bruk av fond	1583	11586	4179	4828
Investeringer:	2018	2019	2020	2021
IKT utstyr skole	1000	1000	1000	1000
Ikke bygge Langset barnehage			-3000	-45000
Ikke kjøpe barnehage tomt	-7900			
Ikke bygge Feiring omsorgsboliger	-19000	-2000		
Flyktningeboliger redusert behov	-2877	-5000	-10000	-10000
Ikke bygge Søndre Samfunn	-2000		-75000	-75000
Tap MVA refusjon Søndre samfunn	500		18750	18750
Tapt MVA Omsorgsboliger Feiring	4750	500		
Tapt tilskudd søndre samfunn			24000	
Tapt tilskudd omsorgsbolig Feiring		10300		
Salg Søndre samfunn		-30000		
Salg Feiring aldershjem		-4000		
Tidligere salg av Lundsjordet		-50000	50000	
Solceller Råholt skole			170	
Solceller Vilberg barneskole				170
Carporter og ladepunkt elbiler		3000		
Sum endring investering:	-25527	-76200	5920	-110080